

Не совершение условного процессуального действия, которое по обстоятельствам дела участник игры обязан был совершить, должно расцениваться как ошибка, свидетельствующая о пробелах в теоретической подготовке студентов. Руководит «судебным заседанием» студент, выступающий в роли «председательствующего». До «судебного заседания» с этим студентом преподавателю необходимо побеседовать, помочь ему в решении трудных вопросов, посоветовать посетить суд и ознакомиться с разбирательством гражданских дел.

«Председательствующий» обязан не только внимательно следить за ходом деловой игры, но и фиксировать для себя совершение (не совершение) участниками всех процессуальных действий, не должна упускаться из виду и этика общения участников процесса. Заканчивается деловая игра вынесением «судебного» решения по делу. Специальное время должно быть отведено для подведения итогов работы студентов в деловой игре. Обсуждается работа каждого студента, отмечаются как положительные моменты, так и недостатки его работы в деловой игре. В заключении оценки работы студентов в целом дает преподаватель.

Итак, деловая игра - это такая форма обучения, которая позволяет слить воедино теоретическую и практическую подготовку студентов, что дает возможность значительно повысить профессиональный уровень.

А.А. Урисбаева

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПО ВНЕСЕНИЮ АКАДЕМИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ-ЭДВАЙЗЕРА (ПО МАТЕРИАЛАМ КРУГЛОГО СТОЛА)

Согласно «Правилу обучения по кредитной технологий», высшее учебное заведение, перешедшее на кредитную систему обучения, обеспечивает учебный процесс в полном объеме всеми необходимыми информационными источниками: учебниками, учебными пособиями, методическими пособиями и разработками по учебным дисциплинам, активными раздаточными материалами и указаниями по самостоятельной работе, электронными учебниками, доступ к сетевым образовательным ресурсам. Но несомненно, в первую очередь кредитную систему обучения необходимо обеспечить нормативно-правовой базой, едиными правилами обучения, государственным стандартом, типовым учебным планом и разработать единую форму транскрипта. Проблемы введения кредитной системы высшего образования рассматриваются в соответствии с концепцией модернизации всей казахстанской системы образования, задача и создания единого образовательного пространства и перспективами полномасштабного участия казахстанской высшей школы в общеевропейской интеграции образования и науки в рамках основных направлений Болонского процесса.

Кредитная система обучения предназначена, в первую очередь для формирования единого подхода к решению вопросов академической мобильности [1]. В ряд таких вопросов входит создание новых специальных академических служб. Дело в том, что введение кредитной технологии обучения требует от вузов введения тьютора (tutor) и эдвайзера (advisor):

Тьютор - это преподаватель, ведущий учебные занятия и выступающий в роли академического консультанта обучающегося по освоению конкретной дисциплины.

Эдвайзер - это преподаватель, выполняющий функции академического наставника обучающегося по соответствующей специальности, оказывающий содействие в выборе траектории обучения (формировании индивидуального учебного плана) и освоения образовательной программы в период обучения [2].

Если эти предусмотренные в определении эдвайзера меры и функции в действительности осуществлялись, то вся тяжесть в организации учебного процесса с деканатов перешла бы к эдвайзерам по специальности. Но введения такой формы управления и организации учебного процесса должна зависеть и от структуры, состава и учебного процесса факультета и от количества обучающихся студентов. Учитывая эти критерии позиция юридического факультета КазНУ им. аль-Фараби по назначению кураторов групп-эдвайзерами правильна. Потому что, работа с группами по отдельности даст наиболее положительный результат. Функция эдвайзера на практике осуществляется по разному: в некоторых вузах эту службу осуществляют специально обученные преподаватели в основном на один курс один эдвайзер- это позиция эффективно с наименьшим количеством обучающихся студентов. Ведь «Правила обучения по кредитной технологии» точно не определила порядок и критерии назначения эдвайзера. Поэтому в обстановке переходов вузов к новой модели обучения и к новой организационно - управленческой модели учебного процесса в приложении об эдвайзерах и в правилах обучения по кредитной технологии по вопросам порядка и основании назначении эдвайзеров можно было бы предложить следующие пункты:

1). По вопросу назначения кураторов – эдвайзерами на юридическом факультете: некоторые кураторы - эдвайзеры не зная свои основные функции, именно по осуществлению данной академической службы, были назначены эдвайзерами. (Положение об эдвайзерах КазНУ им. аль-Фараби получено 30.10.2008 год). А по правилу обучения по кредитной технологии эдвайзерами могут быть специально обученные преподаватели по специальности. С этой точки зрения, правильно ли кураторов назначать эдвайзерами? Эдвайзеры с таким объемом функциональных обязанностей, справятся ли с остальными обязанностями, как преподавателя кафедр: ведение учебного процесса, осуществление учебно-методической работы, ведение организационно-воспитательной работы и т.д., ведь в положении об эдвайзерах эти функции не предусмотрены.

2) В соответствии с правилом обучения по кредитной технологии не урегулированы критерии назначения эдвайзера и порядок создания материально-технической условий эдвайзерам. Поэтому поводу можно предложить следующее: увеличить объем часов внесенных педагогическую нагрузку (в данное время она составляет 20 часов за один учебный год). Эдвайзер должен хотя бы немного быть свободным от аудиторных занятий.

3) Студенты совместно с эдвайзерами определяют тьюторов по дисциплинам, в данное время некоторые эдвайзеры в определенных случаях являются и тьютерами, поэтому должны определить допустимо ли такое положение.

Таким образом, при анализе положение об эдвайзере и правила обучения кредитной технологии сложились тенденции и интерес к решению проблем разработки модели нового учебного процесса и адаптации студентов к таким условиям.

1.Жиренчин К.А., Идрисова С.Б., и др. «Кредитная система в юридическом образовании: рекомендуемые параметры и учебно-методическое обеспечение». Караганда-2004 г., с.7

2.Академическая политика. КазНУ им. Аль-Фараби, Алма

Ж. Карашева

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ АЗАМАТТАРДЫҢ КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ЕҢБЕК ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН БОСТАНДЫҚТАРЫН ҚОРҒАУ

Қазақстан Республикасының қазіргі таңдағы Конституциясы еңбек қатынастары жүйесіне түбегейлі өзгерістер енгізді, азаматтың және адамның еңбекке деген құқықтары мен еркіндіктері түсінігінің мәртебесін айқындады және бұған Қазақстан Республикасы Конституциясының 24-бабын талдай келе көз жеткізуге болады. Ата Заңның 24-бабының 1- тармағына сәйкес:

«Әрбір адам еңбек еркіндігіне, мамандық және қызмет түрін еркін таңдауға құқылы. Еріксіз еңбекке тек сот үкімі бойынша, яки төтенше немесе әскери тәртіп жағдайында жол беріледі». Конституцияның 24- бабының 1-тармағында бекітілген еңбек еркіндігі құқығы, өз бетімен өзінің еңбек мүмкіндіктерін басқару, қызмет түрі мен мамандықтың таңдау, тек қана әркімнің өз құқығын түрлі жолдармен ерікті қалауын білдірген кезде жүзеге асады, еңбек келісім шарты бойынша жалдау, кез келген жеке меншік түріндегі ұйымдарда, әскери және мемлекеттік қызметті атқару, арнайы білімі жоқ заңды тұлға немесе шаруашылық серіктестік қатысушысы, өндірістік кооператив немесе шаруашылық (фермерлік шаруашылық) мүшесі, сонымен қатар азаматтық-құқықтық келісім шарттар шеңберінде (авторлық келісім шарт, мердігерлік келісім шарт, тапсырма келісім шарты және т.б) кәсіпкерлік қызметпен айналысу әрбір тұлғаның еркіндігін қамтыған. Азамат шаруашылық серіктестіктің негізін қалаушылардың бірі бола отырып, өзінің еркін білдіріп құрылтай келісім шарты жасалуына қатысады. Қазақстан Республикасы Конституциясы құрамына еңбек қызметі саласындағы адам құқықтары мен бостандықтары кіретін адам мен азаматтық құқықтары мен бостандықтары мәселелеріне және ең алдымен, адам мен азамат құқықтары мен бостандықтарына кепілдік беретін конституциялық нормалар мен адам құқығы саласындағы халықаралық құқық нормаларының арақатынасына үлкен мән бөледі.

Қазақстан Республикасындағы адамның конституциялық құқықтары мен бостандықтарының шығу тегін талдай отырып, Г.С.Сапарғалиев адам құқығы саласында Қазақстан Республикасы Конституция толығымен жалпы қабылданған нормалардың Халықаралық құқығынан шығады [15,70б.].

Егер салыстыру үшін түрлі шетелдік мемлекеттердің конституциясын алсақ, онда салыстырмалы-құқықтың талдау мақсатында еуропалық конституциялардың ерекше қасиетін еңбектің жеке және қоғамдық құқықтарының басымдығы жататынын іскерген жөн. Құқықтық әдебиетте жеке және қоғамдық құқықтарды көп жағдайда «бірінші және екінші ұрпақ» құқықтары деп аталады. Жоғарыда аталғандай, бірінші ұрпақ құқықтарының түбірі. Ағарту дәуірінен және француз және американ конституциясы идеяларының туындау кезінен байқала бастады. Еуропалық конституциялардың поляк жақтаушысы Ханна Сухоцка өз еңбегінде қазіргі заманғы орталық және шығыс Еуропадағы адам құқықтары түсінігінің таралуына байланысты былай жазды: «Посткоммунистік дәуір барлық елдердің басты ерекшелігіне конституция бостандығы мен адами мәртебесіне көп мән берілген. Аталған елдер адамдық мәртебесі қажеттілігі басқа түрлі конституцияларға қарағанда жақсырақ сипатталған. Адамдық мәртебе есеп нүктесі болып табылады, ол арқылы тұлғаның құқықтары мен бостандықтары анықталады [86, 76]. Адамдық мәртебеге ұқсас қатынас жауап болып табылады, бұл елдердегі тәртіп Копенгаг құжатына (1990) мән берілген «адами құндылық – жоғары құндылық». Тұлға қалыптасуы мен қоғамның толыққанды мүшесі болуы үшін оның еңбек қызметі саласында өз- өзін жүзеге асыру мүмкіндігі болу керектігі белгілі. Сондықтан адам мен азаматтың құқықтары мен бостандықтары тұлға ретінде қалыптасуы, оның материалдық меншігінің қамтамасыз етілуі, экономикалық тәуелсіздік пен әлеуметтік бостандық саласында қажетті және алғашқы анықтама болып табылады. Осылайша Қазақстан Республикасы Конституциясы адам мен азаматтың құқықтарын, бостандықтарын, заңды мүдделерін қорғау үшін кең жол ашады, сондықтан азаматтар Конституция нормасына сүйене отырып, өз құқықтары мен бостандықтарын жүзеге асыруы керек.

Қазақстан Республикасы Конституциясымен жарияланған еңбек еркіндігі ұстанымдары еңбек еркіндігін жүзеге асуының көптеген түрлерін реттейтін кейбір заңнамалық және нормативтік актілермен нақтыланады.